

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı: 5925
Tarih: 12-06-2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur. Gereğini arz ederim.

Özgül Saki
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme , Kadın Erkek Fırsat Eşitliği
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 24-6-2024	Esas No: 2/2223

GENEL GEREKÇE

Geri Gönderme Merkezlerinde göçmenlere yönelik işkence ve kötü muamele, sağlık hizmetine erişimin engellenmesi, yetersiz beslenme ve toplu halde hijyenik olmayan koşullarda tutulma gibi hak ihlalleri sık sık gündeme gelmektedir. İdari gözetim altında tutulan göçmenlerin zorla kapatıldıkları bu merkezlere avukatlar dahi girmekte güçlük çekmektedir, bağımsız tarafsız kuruluşların içeri girip koşulları denetlemesi idarece engellenmektedir. Geri gönderme merkezlerinde tutulan göçmenlerin birçoğunun kayıt dışı olması, merkezlerin kapalılığı, tutulan kişilerin yaşadığı dil bariyerleri, geri gönderilme korkusu, ırkçı ve ayrımcı eğilimlerin yaygınlaşması faktörleri bir araya geldiğinden Geri Gönderme Merkezlerinde ağır insan hakkı ihlalleri açığa çıkmaktadır.

Hukuka aykırı sınır dışı etme işlemleri başta olmak üzere birçok hak ihlalinin söz konusu olduğu ve göçmenlerin işkenceyle gönüllü geri dönüşe zorlandıkları alanda çalışan birçok kurumun açıklamalarına yansımıştır. Bu tür bir zorlama gerçekleşmediğinde dahi tutulma koşulları insanlık dışı olduğu için idari gözetim altındaki yüzlerce göçmen intihara teşebbüs etmiş ve geri gönderildiklerinde ölüm cezasına çarptırılacaklarını bilmelerine rağmen Geri Gönderme Merkezinde kalmaktansa menşe ülkesine dönmeyi tercih etmiştir. Bu durum başlı başına bu merkezlerdeki ihlallerin ne boyutta olduğunu ispatlar niteliktedir.

Geri Gönderme Merkezlerindeki hak ihlallerinin araştırılması, tespit edilen ihlallerin bir an önce giderilmesi ve bir daha bu tür ihlallerin önlenmesi amacıyla öncelikle geri gönderme merkezlerinin göç, insan hakları, kadın hakları alanında çalışan ilgili sivil toplum kuruluşları, dernekler ve feminist örgütler, Türk Tabipleri Birliği, Tabip Odaları, Türkiye Barolar Barolar

Birliği, Barolar, meslek örgütleri ve sendikaların denetimine açılması ve periyodik raporların kamuoyuna sunulması gerekmektedir.

Geri Gönderme Merkezlerinin düzenli denetime açılması merkezlerdeki kötü muamele ve koşulların önüne geçebilecek, göçmenleri idarenin baskısından koruyacaktır. Geri Gönderme Merkezlerindeki fiziki koşullar ve uygulanan muameleler hakkında etkili bir idari ve yargısal denetim sağlanmalıdır.

6458 Sayılı Yabancılar Ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 59. Maddesinin 2. Fıkrasında mevcut haliyle "Göç alanında uzmanlığı bulunan ilgili sivil toplum kuruluşu temsilcileri, Genel Müdürlüğün izniyle geri gönderme merkezlerini ziyaret edebilirler." denmektedir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün kendi sorumluluk alanında bulunan merkezdeki koşulların, muhtemel hak ihlallerinin denetimi için izin mercii olması düzenlemenin amacına açıkça aykırıdır. Geri gönderme merkezlerine yapılacak ziyaretlerin izin usulüne tabii olmadan, bağımsız, tarafsız kurumlarca gerçekleştirilmesi elzemdir. Göç, insan hakları, kadın hakları alanında çalışan ilgili sivil toplum kuruluşları, dernekler ve feminist örgütler, Türk Tabipleri Birliği, Tabip Odaları, Türkiye Barolar Barolar Birliği, Barolar, meslek örgütleri ve sendikalar faaliyet alanları, meslek etik kuralları, kamu görevleri gereği ziyaret gerçekleştirmesi önünde engel bulunmaması gereken bağımsız, tarafsız kuruluşlardır. Bu yolla kamuoyuna şeffaf bilginin sağlanması, idarenin keyfi uygulamalarının önüne geçilmesi sağlanacaktır. Madde değişikliği ile idarenin işleyişinin demokratik, katılımcı, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışına dayanması yolunda adım atılmış olacaktır. İdari yönetimde şeffaflık, yapılan tüm faaliyet ve eylemlerin, hukuk dışı davranışların, usulsüz iş ve işlemlerin açığa çıkarılmasını öngören bir sistemin oluşturulması anlamına gelmektedir. Madde değişikliğinde sayılan kurumların Genel Müdürlük iznine tabii olmaksızın ziyaret yapabilmesi en başta şeffaflık ilkesinin bir gereğidir.

Göçmen kadınlar kimlikleri nedeniyle sistematik olarak ırkçılığa maruz kaldıkları, yalnızlaştırıldıkları için katmanlı bir şiddet döngüsü içerisinde tacize ve sömürüye karşı daha korunaksız hale gelmektedir. Irkçılık ve göçmen düşmanlığı artarken göçmen kadınların başta yaşam hakkı olmak üzere en temel hakları ihlal edilmektedir. Hal böyle ilen Geri Gönderme Merkezlerinde de göçmen kadınlar katmanlı sorunlarla muhatap kalmaktadır. Şantaj, tehdit yoluyla cinsel saldırı/taciz, hijyen ürünlerine erişim problemi, kadın sağlığı ve hastalıkları bağlamında sağlık hizmetine erişim sorunu Geri Gönderme Merkezlerinde göçmen kadınların gündemi olmaktadır. Bu sebeplerle Geri Gönderme Merkezlerini ziyaret edebilecek kurumlar

TBMM
Genel Kurulunda "kadın hakları alanında çalışan ilgili sivil toplum kuruluşları, dernekler ve feminist örgütler" yer almalıdır.
12 Haziran 2024
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
12 Haziran 2024
No: 1443792

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: Teklif maddesiyle; 6458 Sayılı Yabancılar Ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 'Geri gönderme merkezlerinde sağlanacak hizmetler' başlıklı 59. Maddesinin 2. Fıkrası değiştirilerek Geri gönderme merkezlerini ziyaret edebilecek kurumlar genişletilmesi, Genel Müdürlük izninin kaldırılması sağlanmaktadır. İlgili fıkrada "göç alanında uzmanlığı bulunan ilgili sivil toplum kuruluşu" ifadesi " göç, insan hakları, kadın hakları alanında çalışan ilgili sivil toplum kuruluşları, dernekler ve feminist örgütler, Türk Tabipleri Birliği, Tabip Odaları, Türkiye Barolar Barolar Birliği, Barolar, meslek örgütleri ve sendikalar" olarak değiştirilerek göçmenlerin geri gönderme merkezlerinde tutulma koşullarıyla, idarenin uygulamalarıyla doğrudan ilgili olan meslek kurallarına, faaliyet alanına, kamu görevlerine sahip kurumlara denetim yapma imkanı tesis edilmesi amaçlanmıştır. İlgili fıkrada yer alan "Genel Müdürlüğün izniyle" ifadesi kaldırılarak geri gönderme merkezlerinin denetimi sonucunda idari, cezai, mali sorumluluğu bulunabilecek Müdürlüğün iznine bağlanması şeklindeki çelişkinin giderilmesi, demokratik, katılımcı, şeffaf ve hesap verebilir bir idari yönetim anlayışının sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 2: Bu hüküm yürürlük maddesidir.

MADDE 3: Bu hüküm yürütme maddesidir.

YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUN'DA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 6458 Sayılı Yabancılar Ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 'Geri gönderme merkezlerinde sağlanacak hizmetler' başlıklı 59. Maddesinin 2. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(2) Göç, insan hakları, kadın hakları alanında çalışan ilgili sivil toplum kuruluşları, dernekler ve feminist örgütler, Türk Tabipleri Birliği, Tabip Odaları, Türkiye Barolar Barolar Birliği, Barolar, meslek örgütleri ve sendikalar geri gönderme merkezlerini izin almaksızın ziyaret edebilirler."

MADDE 2: Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3: Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.